

Rättigheter – inte välgörenhet!

Decennier av paternalistisk politik med överbeskydd, marginalisering och vädjande om solidaritet för ”de svagaste av de svaga” har satt sina spår. Begrunda den följande brevväxlingen med en riksdagsledamot som svarade så här på Independent Living Sveriges enkät:

NN: ”Jag svarar inte på dina direkta frågor utan hänvisar till partiets alt. budget med extra pengar till handikappade i alla åldrar. Jag tycker ni glömmer de äldre handikappade som jag tror mår sämst....”

Mitt svar: ”....vi har haft personlig assistans i ett antal år och utsatts fortfarande för förtryck i form av otillgänglighet, förmynderi och fördomar. Jag och min fru t.ex. vägrades av kommunen medgivande till adoption uttryckligen enbart p.g.a. mitt funktionshinder. Vi stred i 4 år upp till regeringsrätten eftersom kommunen överklagade varenda gång de förlorade. Vi vann. Men jag kan inte åka vanlig buss med min dotter, eller gå på barn-teater i centrum. När hon går i skolan kommer jag inte kunna delta vid föräldramöten p.g.a. trappor.

Våra erfarenheter visar att det inte enbart är en fråga om pengar, om bilstöd, assistansersättning, bostadsanpassningsbidrag. Vi kräver samma tillgång till samhället som alla andra har, på alla områden. Vi kommer inte att sälja ut vårt anspråk på medborgarrätten för ’extra pengar’.

Vi kräver lagar som definierar och skyddar vår medborgarrätt. Det ska inte vara frågan om solidaritet utan det ska vara lag på att exempelvis företag och myndigheter måste anpassa tjänster och produkter så att alla kan nyttja dem. När du stannar din bil vid rött ljus, så gör du det inte för att du tycker synd om den gamla damen som går över gatan eller för att du vill göra en god gärning. Du reflekterar överhuvudtaget inte. Du bromsar bara. Om du inte skulle göra det, riskerar du körkortet. Så vill vi också ha det. Det ska finnas lagar och förordningar som förbjuder diskriminering p.g.a. funktionshinder med kännbara sanktioner.”

På detta svarar NN: ”Jaghar vid alla mina partimöten denna vecka sagt att vi i partiet måste BRY OSS. Detta är omsorg om de som behöver hjälp. Vi kämpar på”

Inte alla förstår att vi är en minoritet som diskrimineras, att det i högsta grad är en politisk – inte en humanitär – fråga. Men det ligger förändringar i luften. På konferensen som Independent Living-rörelsen i Göteborg arrangerade (sid. 9-12) berättade Bengt Lindqvist, ordförande i Bemötandeutredningen, om sitt förslag till ett grundlagstillägg med diskrimineringsförbud p.g.a funktionshinder. Nu är vi inte längre ensamma med detta krav.

En som har förstått vårt behov av både individuellt stöd och generell anti-diskrimineringslagstiftning är Inger Claesson Wästberg som nu lämnar sitt ämbete som Handikappombudsman efter 5 år. Som politisk sakkunnig i Bengt Westerbergs socialdepartement skrev hon det mesta av LSS, som Handikappombudsman har hon kartlagt omfattningen av diskrimineringen och behovet av lagstiftning i Sverige. Hennes arbete har varit obekvämt för regeringen, eftersom det visar att Sverige inte uppfyller de mänskliga rättigheterna när det gäller människor med funktionshinder. Den etablerade handikapprörelsen har inte heller gillat henne. Istället för att lära sig av hennes effektiva sätt att föra ut sitt budskap i medierna har man sett henne som konkurrent. (Läs Independent Living Sveriges remissvar till utredningen om Handikappombudsmannen på sid. 18). Den svenska Independent Living-rörelsen har i henne en stark allierad – även i framtiden, hoppas vi.

Bemötandeutredningen är klar

Några timmar innan det nya numret av STILETTEN lämnades till tryckeriet fick redaktionen pressmeddelandet om utredningen. Bland annat läser vi där om förslaget om att skriva rätten till delaktighet in i grundlagen.

Bra, men räcker det? Kan ett sådant grundlagstillägg användas som verktyg för anpassning av allmänna färdmedel, när kommunen hävdar att färdtjänsten redan gör oss ”delaktiga” i stadstrafiken? Kommer det att underlätta arbetet med att tillgängliggöra all utbildning på alla nivåer, när stat och kommuner redan tillhåller fyra s.k. riksgymnasier där funktionshindrade elever från hela landet är ”delaktiga” i utbildningen? Man har försvarat dessa lösningar och andra i decennier med påståendet att de främjar vår ”normalisering” och ”integrering”. Risken är att ”delaktighet” blir ytterligare ett alibi för att utestänga och undanknuffa oss med särlösningar. Independent Living-rörelsen kräver ett tillägg med förbud av diskriminering. Att upphandla buss och tåg, att utestänga folk från skolor och universitet är de facto diskriminering.

Pressmeddelandet nämner det önskvärda med attitydförändringar men föreslår ingen generell anti-diskrimineringslag med kännbara sanktioner – i motsats till flera riksdagsmotioner som anför andra länders positiva erfarenheter med sådana lagar.

Det är inte fler honnörsord som saknas utan lagstiftning med tänder som skydd av våra mänskliga och medborgerliga rättigheter!

Adolf Ratzka*